

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

25 DE SETEMBRE.—UN APLECH POPULAR

Festa campestre al Coll, organizada en obsequi al Sr. Salmerón.

CRONICA

CONTANT

SORT hem tingut de la vinguda de 'n Salmerón, que á no ser per ella, Barcelona 's queda sense festas.

Perque poch mereix el nom de tals tot aquest conjunt de gastaments engendrants per un arcalde sense potencia, á qui sens dupte á causa del seu origen gubernatiu se li mostra l'opinió freda, esquerpa y desdenyosa.

Y aixó es com els festeigs: no hi pot haver amor fecondant, quan entre *ambas partes* no hi reyna una concordancia tan absoluta de sentiments y afectes que de dos sers distints se 'n fa un de tot sol.

Per aixó no val la pena de passar revista á lo poch que s' ha fet.

¿Qué diríam, en quant á ornamentació, de la titellada de la Rambla y de las tristesas de la Plassa de Catalunya, convertida en una Necrópolis de guardaropía?

Y en quant á festeigs propiament dits ¿qué hi ha hagut de notable qu' escedeixi de la categoria de una senzilla festa de vehinat?

¡Pobre Sr. Lluch!... Se l' ha de compadéixer.

En la present ocasió ha demostrat no tenir ni lo que indica 'l seu apellido.

No ha tingut Lluch

Ni Such, ni Bruch.

Si algún día 'l fan marqués, que tot podria ser havent sigut arcalde del Rey, adopti per divisa 'l vice-versa del «Voler es poder».

Marqués de Lluch «Vull y no puch.»

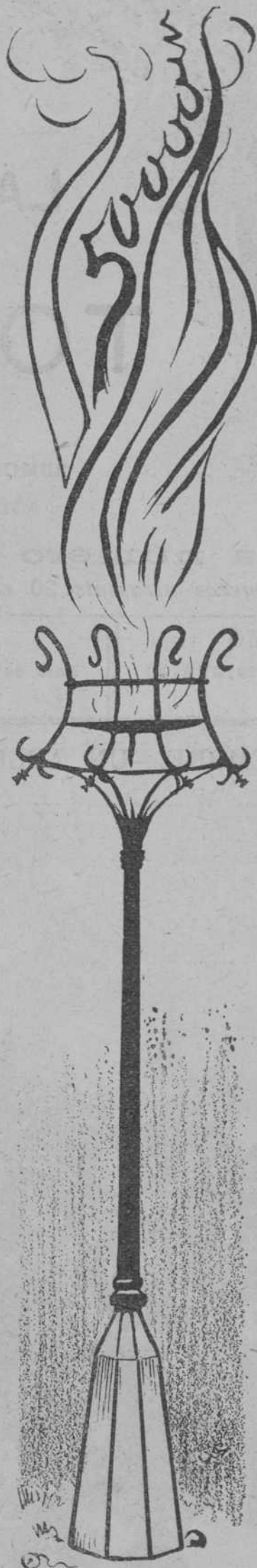
* *

Hi ha que desenganyarse: únicament las cosas expontáneas, las que surten del cor del poble á impuls del entusiasme sá, son las que adquireixen aquella grandiositat que, fora inútil buscar apelant á las més cuidadosas preparacions.

Ab diners y altres elements, pero sobre tot ab diners, se poden fer maravillas de aparato y pompa, se pot atraure á la multitut, excitant la seva curiositat, fins se pot enlluernarlas. Pero no es tan fácil identificarlas íntimament ab lo que ha sigut objecte de tot el devassall de fastuositats y galindainas.

Tal va succehir á Barcelona ab la comedia de gran espectacle que va representarse durant el passat mes de abril. Ningú s' oposá als propósitos dels que 's donaren el gust de prepararla y de representarla. Y l' actitut correcta, respectuosa, serena de la massa popular sigué per cert ben mal interpretada.

S' arribá á dir, ab tal motiu, qu' en Maura havia conquistat á Barcelona en pes pera la monarquia. Y 's formulava 'l següent raciocini:—¿Es aixís que 'l poble no crida, no alborota, no pertorba ab cap etzegallada la celebració de las festas regias, ergo 'l poble ha deixat de ser anti-dinástich, el poble s' ha cansat de ser republicá.

—¡Ay Senyó! Ab' quatre caixóns,
y quatre pals ab floretas,
y quatre aucellots extranys...
¡y cóm se 'n van las pessetas!

Aquest raciocini era fals per la seva base.

Avants que tot precisava indagar per que 'l poble barceloní, fins haventse posat á proba la seva paciencia ab tota mena de provocacions, ab el desplegament de una forsa pública desmesurada, ab l' espectacle de un entusiasme fals elaborat á forsa de diners y de imposicions, permaneixia silenciós y correcte. Si ho haguessin indagat haurían descubert las verdaderas causas de aquella actitut tan tortament interpretada.

El poble de Barcelona donava en aquella ocasió una proba evident de sos grans, de sos inmensos progressos en materia d' educació, de cultura y de serenitat de conciencia.

Se feya digne de tenir governs més conformats ab la expressió sincera de la voluntat nacional, y menos restrictius, cautelosos y reaccionaris que 'ls qu' están presidits per un home de las condiciones especiales de 'n Maura.

De manera qu' engrehit aquest per l' éxit del viatge regi, va pendre per una gran victoria, lo qu' en realitat era la derrota més complerta de la seva política.

A tenir un enteniment més clar y un esperit més sincer, s' hauría dit:

—Realment: aquest poble 's mereix alguna cosa més que lo que tu representas.

* *

Els que llavoras no varen saber interpretar la significació verdadera de l' actitut del poble barceloní, haurán hagut de rendirse á la evidencia, davant del espectacle marvellós que va donarse dissapte ab motiu de l' arribada de 'n Salmerón y que ha vingut repetintse cada día, en tots els obsequis que 'l poble republicá ha tributat al eminent patrici.

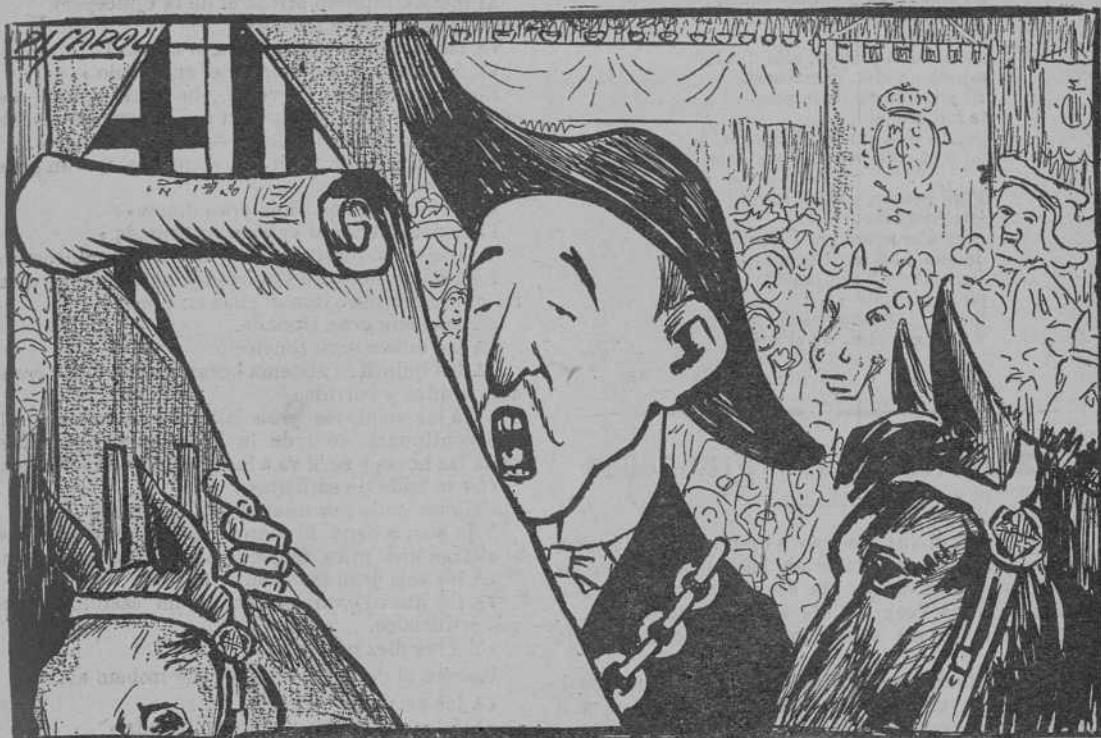
Aixís com en el mes de abril se va senyalar per la seva respectuosa reserva, aquests días s' ha distingit per la seva cordial expansió.

Diguemho en honor de Barcelona: cap més poble del mon tira cent mil personas al carrer, á aclamar á un polítich que representa avants que tot l' oposició irreductible als poders constituïts, y aquests cent mil homes embargats d' alegría y entusiasme se limitan á atornar l' espay ab els seus aplausos, ab las sevas aclamacions, sense ofendre á ningú, ni als seus enemichs més enconats, ni á n' aquells que 'ls han omplert de vituperis; sense pertorbar la vida normal de la ciutat; sense interrompre més que breus moments la circulació de la vía pública; sense fer necessari ni un sol instant la intervenció dels agents de l' autoritat.

Aquest poble que recull com un maná plogut del cel del pensament, l' admirable discurs del apóstol de la democracia, se disolt pacíficament després de tributarli aquella mostra espléndida d' adhesió y afecte, pera tornarse á reunir l' endemá, durant el día, en las montanyas del Coll ahont s' entrega sense que ocurri 'l menor disgust, á las francas

OBERTURA DE LAS FESTAS

—«De orden del señor Alcalde de Real Orden, se participa á esta nobilísima ciudad que desde hoy queda inaugurada una mojiganga que durará ocho días y se llamará fiestas de la Merced...»

expansions de l'alegría més cordial, y pera congregarse á la nit en el grandióis envelat de la Casa del Poble, en munió atapahida, anhelós d'escoltar la inspirada paraula del seu representant en Corts, guardant avants del discurs, y á pesar del llarch temps que ha de permanéixer á peu dret y materialment premsat, el comediment més intatxable y desbordantse en delirant entusiasme, en l'hora y mitja que dura l'assombrosa peroració del Mestre. Aquest es el poble de Barcelona.

Aquella bombolla de sabó que van inflar els que durant el viatge regi s'empenyavan en desnaturalisar-lo; aquella bombolla de sabó perfumat irisada ab tots els colors de una ilusió interessada y falsa, s'ha desvanescut en l'espay, sense deixar rastre.

El poble de Barcelona es lo qu'era: demócrata, liberal, republicá y progressiu: ho es més avuy de lo que ho era ahir: ho será més demá de lo que ho es avuy. Tenen ja que desenganyarse els que flavan en la seva versalitat. No pot ser versátil un poble tan conscient; no pot ser tornadís un poble que té fé en un ideal.

¡Ah si correlativament als progressos qu'en la seva educació política han realisat las classes populars barceloninas, miradas ab tan rezel y tan injusta y villanament vilipendiadas, haguessin progressat altrás classes, quína ditxa per tots, per Barcelona, per Catalunya y per Espanya entera!

Pero tot s'anirà realisant. El poble, quan té un propósit ferm, noble y honrat, y sab llansarse á la seva consecució, ab la conciencia desperta y serena, constituheix una forsa incontrastable.

Las hermosas manifestacions populars de aquests días deuen fer reflexionar als que realisaren aquella

indigna algarada del mes de abril, que tingué 'l seu origen en la iglesia de la Mercé y 'l seu esclat en la Rambla del Mitj. Reflexionin, comparin y avergonyéxins! La demagogia ha transmigrat á las filas dels regressius, y dels que no tenen més lley ni més Deu que l'egoisme y 'ls afanyes de opressió.

Alegremnos de que las festas de setembre hajan ofert com á número culminant, la presencia del gran Salmerón á Barcelona y la demostració espléndida en la cultura de las massas populars, reconeguda y proclamada per tothom, fins pels enemichs de las idees que simbolisa 'l digne representant de Barcelona; per tota la premsa ab una sola excepció.

Es aquesta *La Patum* de la Rambla de las Flors. Com si una espurna de despit hagués calat foch á tot el repuesto de cohets y piulas que portava preparadas, ha quedat tota ella feta una llástima de tan cremada. ¡Y quinas contorsions no fá al escalibarse!

Vels'hi aquí un número cómich, improvisat, ab que no s'hi contava, y pel qual han de felicitar de tot cor als representants de la gent de bé. *La Patum* de la Rambla de las Flors ha lograt suplir ella sola l'ausencia de totas las demás Patums, Drachs, Alligas y Serpents que baix la intel·ligent direcció dels regidors regionalistas vingueren á amenisar las festas de dos anys enrera.

P. DEL O.

EXPIACIÓ

Vás tení un fill contra la lley,
el vás llensar;

l' esclat de vida dels séus plors
no ván lográ 'l téu cor surar.
Del téu espós tens ara un fill
amortallat
ab el vestit primer; clós d' ulls
espera un clot, encarcarat.
El malehit dir de la gent
te féu crudel
pel fill que víu ben lluny de tú,
no tant com pel que tens al cel.

Fesli petons, pálpal en vá,
estrénye'l fort
cega á moment per l' ilusió
de que 'l fill mort no ho es de mort.
Recapitula 'l téu passat,
plora á desdir
que 'l plor desendureix el cor
y s' engrandeix ab el sufrir.

J. COSTA POMÉS

La terra de las grandesas

Tórninse'n al llit els que 's creuhen que la terra de las grandesas es París ab las sevas portentosas iniciativas, ó Roma ab els seus admirables monuments, ó Nova-York ab els seus fabulosos negocis, ó Chicago ab els seus immensos escorxadors de porchs...

Aixó potser era veritat ahir, fins á mitjos d' aquest mes, quan encare á la ciutat condal no se li havia ocorregut tirar la casa per la finestra, ficant l' olla gran dins de la xica y espatarrant al món...

Desde aquell solemne moment, la terra de las grandesas es Barcelona.

Y per si ho duptan, aquí porto 'ls documents, degudament legalisats.

Agafin el programa de l' obertura de las festas, que 'l dissapte passat publicavan els periódichs, y en una sola jornada, en la llista de festeigs del sol día de la Mercé, hi trobavan ja la friolera de trenta sis grandesas!

¿Volen que 'ls las detalli? No 's creguin que me 'n inventi ni una.

Comensin á contar.

L' Ajuntament, pera donar l' exemple, obra la marxa ab un parell.

«Gran concurso gimnástico y lucha greco-romana.»

«Y gran corrida de toros en las Arenas.»

A continuació segueixen els mercats, y entra en foch el de la Barceloneta.

«A las seis gran tronada.

»A las siete gran diana.

»A las ocho gran concierto.

»A las once gran baile de ramos.

»A las tres gran fiesta infantil y gran corrida de sacos.

»Y á las ocho de la noche gran baile de sociedad.»

En un sol mercat, ja ho veuhen, set grandesas.

El del Born no se las pega tan fortas, pero Deu n' hi doret.

«A las siete gran tronada.

»A las nueve gran concierto.

»A las cuatro gran baile.

»Y á las diez gran serenata.»

Per un mercat que diuhen que va tan malament, me sembla que quatre grandesas no son un grá d' anís.

Y vé 'l del Clot ab tres.

«A las siete gran diana.

»A las tres grandes juegos infantiles.

»Y á las nueve gran baile particular.»

Al mateix número arriba el de la Concepció.

«A las siete gran tronada.

»A las tres gran fiesta literario-musical.

»Y á las diez gran baile en el entoldado.»

Els mercats del Porvenir, de Sant Antoni, de Sant Andreu y de la Boquería son més modestos: ab una sola grandesa cada hu 's donan per satisfets.

El del Porvenir posa en el programa «un gran baile de sociedad.»

El de Sant Antoni «una gran diana.»

El de Sant Andreu «una gran tronada.»

Y 'l de la Boquería «una gran traca valenciana.»

Entrém al de Santa Catarina y 'ns trobém ab quatre grandesas més, una d' ellas en plural.

«A las siete gran tronada.

»A las nueve gran concierto.

»A las quince... (sistema horari modernista!) grandes cucañas y corridas.

»Y á las veintidós gran baile de sociedad.»

A continuació vé 'l de la Sagrera. Aquest supri-meix las horas y se 'n va á las grandesas directament.

«Gran baile de sardanas.

»Y gran baile por una reputada orquesta.»

Y ja som á Sans. El mercat del populós ex-poble s' allarga una mica més que 'l de la Sagrera, y diu:

«A las seis gran tronada.

»A las nueve gran disparo de un castillo de fuegos artificiales.

»Y á las diez gran baile.»

Passém al de la Revolució y 'ns trobém ab:

«A las seis gran tronada.

»Y á las nueve gran baile con banda.»

Tanca per fi la llista el mercat del Poble Sec que, per distingirse dels demés, apart de las grandesas corresponents, las hi cargola en la llengua materna.

«A las sis del matí, gran traca.

»Y de quatre á set gran ball.»

Y aquí las tenen totas. Cóntinho y recóntinho tantas vegadas com vulguin, y vejin si no hi ha justas y cabals las trenta sis grandesas que 'ls havia dit.

¿Peco d' extremat al creure que d' avuy endavant la terra propia y llegítima de las grandesas será Barcelona?

Y tinguis en compte qu' en alguns punts la megalomanía dels autors del programa ha manifestat una continenca digna d' admiració.

Per exemple, els organizadors dels festejos de Sans, al parlar dels fochs, en lloch de limitarse á dir com diuhen «gran disparo de un castillo de fuegos artificiales,» ¿quí 'ls privava de posar: «gran disparo de un gran castillo de grandes fuegos de grande artificio?»

¡Y després voldrém fer broma rihentnos de las exageracions andalussas y de las fanfarronadas portuguesas!

Si aquí ara tinguessim un Alfonso Daudet, ¡quín Tartarin de Barcelona podría escriure més hermós, agafant pel seu compte al nostre inefable arcalde, director general de la actual xirinola, y colcant al seu voltant, com á personatges secundaris, als que s' extasían davant d' aquell adorno tan horrorosament tort de Canaletas; als que troban que 'ls rahíms de la Rambla semblan de debó y, sobre tot, als que ab tan espléndida prodigalitat han omplert de grandesas el programa de las festas d' enguany!...

A. MARCH

PEL COSO BLANCO

—Suposo que 'ns deurán deixar entrar, porque igent mes blanca que nosaltres...!

cinchs cents homes. Torni á passar demá y 's quedarà de pedra.

Dissapte 21.—No va equivocar-se aquell senyor: de pedra m' he quedat. Tot está de la mateixa manera que quan ahir vaig anar a retiro. Al mitj, quatre puntals altíssims, ab un àngel á dalt que sembla que clama venjansa; á la vora dels camíns, uns petits pan-teóns sense inscripció de cap mena, com si encare esperessin el difunt; á dreta y á esquerra, pals ab fustas traveseras que portan els noms de varis pobles y carrers...

—¿Qué signifiquen aquestes grans soperas de cartró que hi ha escampadas per aquí terra? —pregunto á un barceloní que, com jo, está mirantse las obras.

—Son pel ranxo que 's repartirà després de la missa de campanya que s' ha de dir al peu d' aquest altar.

—¿Quin?

—Aquest d' aquí al mitj.

—¿Pero vol dir qu' aixó es un altar? Jo 'm pensava qu' era un monument.

LA PLASSA DE CATALUNYA

(DEL LLIBRE DE MEMORIAS D' UN PAGÉS QUE TOT S' HO APUNTA)

Divendres 23.—Acabo d' arribar á Barcelona ab el tren de las set pera veure las famosas festas, y com que m' han dit que lo més interessant d' ellas será la plassa de Catalunya, á la plassa de Catalunya me 'n vaig, després d' haver deixat els trastos á la fonda.

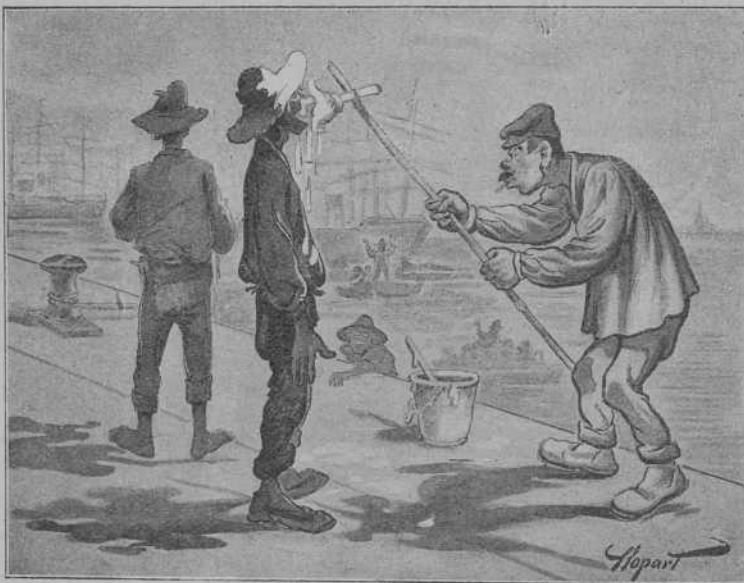
Pero ¿qué es aixó que 'ls meus ulls contemplan?... ¿Qué significa, deus piadosos, aquest camp perdut?... Aquí un taller de fusteria al ayre lliure; allá un pilot de canyerias de plom; per amunt homes que obran sots; per avall carros que traginan pals... ¿Aquest es el trompetejat adorno que la plassa de Catalunya ha de lluhir durant las festas?...

—Suspenguí tot judici—'m diu un senyor que deu ser de la comissió y que sembla haver endevinat els meus pensaments:—ja ho veurá quan estigui acabat.

—Pero ¿quán ho estaré? ¡Si 's pot dir que ara ho comensan y dintre de deu horas ja lluhirá 'l sol de la diada de la Mercé!...

—No hi fa res: tot' aquesta nit hi treballarém

CARBONERS DEL PORT

—Emblanquina, noy, emblanquina, que volém anar á n' aixó blanch que fan al Parch.

—¡Y bél ¿Ahónt se fan els monuments sinó als altars? ¿Que no va á l' iglesia vosté en la senmana santa?—

La rahó no m' acaba de convéncer del tot. Se 'm figura que aquest senyor vol ferme alló que 'n diuen «pendre 'l pèl.»

LA VINYA DE LA RAMBLA

A dalt penja la cullita,
pero 'l qui cull es á baix.

De totas maneras, ¿ahónt son els cinch cents treballadors que deya aquell fulano d'ahir vespre?... Els conto, y ab prou feyna n'hi trobo una quarentena, inclohent'hi tres ó quatre que no fan res.

Lo qu' es seguint aquesta marxa...

Diumenge 25.—Expressament no he vingut á veure la plassa fins á entrada de fosch, al objecte de donals'hi tot el día de temps.

Ni may que ho hagués fet. Lo primer que faig al arribar aquí es clavarme de bigotis en un sot que no sé per qué no 'l deuen haver tapat. M' also, m' espolso, y apenas torno á posarme á caminar, m' entranco ab una corda tivanta que baixa de quí sab ahónt... Potser sí que ara, perque la gent no vingui més per aquí, 's proposan fer trencar la nou del coll á tots els que s' hi atansin...

L' aspecte de la plassa, el mateix que cada día... ¡Ah, no! Una novetat. Sobre dugas grans caixas d' embalatge hi han posat dos aucellots extranys. Un minyó, que diu que coneix als que 'ls han fet, assegura que son avestrussos...

Dilluns 26.—Ja he acabat la paciència. Portém tres días de festas, y la plassa sense adelantar un pas. A la part de la Rambla no han fet més que colocarhi dos pals molt alts ab un cap de putxinetli á la punta... ¡Calla!... Ara encenen las soperas... Diu que fan la proba dels llums... ¡Ave María puríssimal!... Aixó es l' últim acte del *Tenorio*... ¡Quína por y quína tristesa! Casi casi 'm venen ganas de plorar...

Also 'ls ulls al cel, y reparo qu' en aquest moment la lluna, avergonyida, s' amaga.

¡Bona idea! També jo faré 'l mateix. Vaig á amargarme á la fonda y demá, en el primer tren, cap á casa. ¡Que l' esperi qui vulgui l' adorno de la plassa de Catalunya! L' any vinent, si tením salut, faré baixar el noy gran, á veure si ja está llest.

MATÍAS BONAFÉ

Comentarios á las festas ⁽¹⁾

¡Redell qué 'ns hem divertit!
Ja ho vaig dí al llegí 'l programa;
—Aixó 'ns pot dar molta fama
si 'n sabém treure partit.. —
Y aixís mateix ha succehit;
la nostra comptal ciutat
á tal nivel s' ha elevat,
que pot estar satisfeta;
s' ha quedat d' aquesta feta
á la altura de un... terrat.

Per tot arreu llums y flors
y cintas y banderetas,
molt cartró, moltas pastetas,
y bombetas de colors;
no es estrany que ab tals primors
la gent hi quedés parada
y aplaudís entussiasmada
nostre bon gust y talent
y lo qu' es mes sorprendent:
tot llest... per la cap vuitada.

Tot bitxo anava mudat
y presumia en excés...
no crech que 's veja may mes
un luxo tan refinat...
¡Fins demanant caritat
els mes pobres feyan *tropa*,...
Ningú anava per la sopa...
M' acut entre altres recorts
qu' hasta 'ls cotxeros dels morts
portavan... barret de copa.

Un dels llochs que féu mes tró

(1) Ab la mateixa llibertat que la Comissió organísadora s' ha retrassat vuit días, nosaltres ens els anticipém.

va ser el passeig de Gràcia,
creguin que l'aristocràcia
va tenir gust de debó:
la seva il·luminació
quedarà a perpetuitat...
(per tot arreu, el vehinat
qui la gasta se la paga;
la d'ells, a ningú s'amaga
que la paga la ciutat.)

Els focs artificials
brillaren a tanta altura
que per lluir la hermosura
van tenir sort dels fanals...
En els carrers principals
també van dir que 's lluirfan
y a darrera hora encenfan
com sempre... uns focs mesquina
que sols pagan quatre vehins...
(que a poder... se 'n desdirfan).

Las Ramblas van resultar
de un efecte sorprenent,
ja 'ls hi dich jo que 'l talent
li van abocà a vessar...!
¡jo no sé qui 'ls va encerrar
ab aquells archs tan bunyols
farcits de pinyas, cargols,
tulipas, col verda, ortigas,
bombetas, rahims y figas
y albercochs del pinyol dols!

Per la societat lluida
que vesteix cart camiser
El *Cosso blanco* ya ser
la festa mes divertida...
No crech que 's veji en la vida
espectacle mes hermós...
pro resultá carregós
per molts, que, per poder seure
ini menos van poder veure
a n' els que feyan de Cós!

Prous festas... prou alarits,
prou lluminarias, prou guassa:
si aixó arriba a durar massa
quedavam estabornits.
Durant vuit días seguits
no havem fet mes que badar...
aplaudir y passejar...
¡Quín remey pel nostre mal
el descans dominical...!
¡Al fí podrém descansar!

JOSEPH ROSSELLÓ

ROMEA

El primer actor senyor Rojas, ab tot y ser un estudiós *galán* de tota la vida, va resultar un plat fluix pera 'ls parroquiáns de aquest restaurant, sobre tot tenint que lluytar ab el bon recort de l' Enrich Borrás que havia estat sempre admirable en *Batalla de Reynas*, obra escullida pera inauguració y debut de l' actual temporada.

La mateixa nit va estrenarse una comedia en un acte, *L' hostal de la Guatlla*, quin titol va semblarnos justificat al veure l' anunci de la empresa donant l' expressada obra com original de n P. S. y resultant ser de D. Teodoro Baró, segóns manifestació del senyor Capdevila al final de la representació. De tots modos podían deixar la *guatlla* sospesa y estalviar-se aquesta aclaració tota vegada que a las primeras escenas s' hi endavina ja la *experta* má del director del avi «Brusi». Ben clara porta la *factura* del autor de aquella *Estació de la granota* de fatal remembransa, y el públich aficionat a riure xavacanadas va posarhi el *rebut* sense protesta.

¿Tindrém *Guatllas* per días?... Aixó anirà a gust de la empresa, qu' es en vritat la que més celebra el xistes de D. Teodoro.

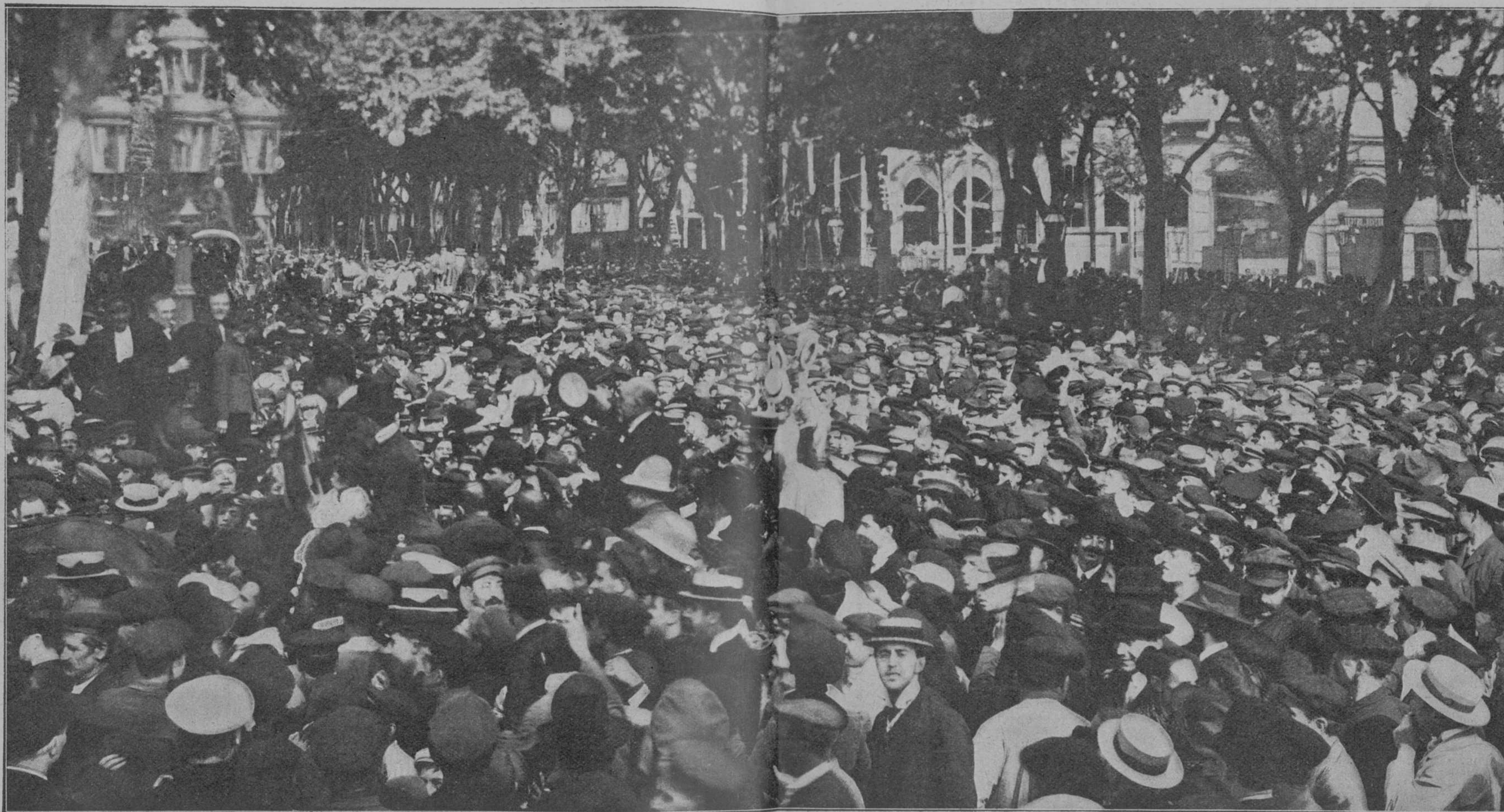
PASSANT REVISTA

—¡Ayay! ¡Quin descuyt! Hi han posat tots els carrers, menos el meu.

Arribada de don Nicolau Salmerón á Barcelona

Aspecte del Passeig de Gracia al passar el Sr. Salmerón

La concurrència, per ara, bastant escassa.

Dels artistes nous que formen part de la actual companyia, y dels indispensables clàssics ne parlarém al donar compte del primer estreno de importància.

NOVETATS

En vigílies de festes va estrenarse una revista de circumstancies titulada *Barcelona al dia*, original del Sr. Capella, adaptador d' *E's Allotjats* á la escena catalana.

Constituïxen la revista una serie de quadros de caràcter festiu y algunas vegades satíric que fan relació á coses de Barcelona, sobresortint el que 's refereix als espectacles teatrals y á la premsa periòdica.

N' hi ha un que té per tema la guerra del Extrem Orient y en ell exposa l' autor las sevas opinions contraries á las matansas organissadas pels estats moderns. A pesar de que 's despega algún tant de la índole de la revista, es un dels que sigueren més aplaudits.

L' obra, adornada ab música del mestre Burrull, vá entretenir al públich que al final de la representació cridá als autors al escenari.

Un dels actors que més gracia feren es el Sr. Masip que imitá ab molt bona sombra al seu colega l' Iscle Soler de Romea.

CATALUNYA

Bon principi de temporada.

El teatro plé de gom á gom; la companyia molt del gust del públich, y l' obra estrenada, *Los picaros celos*, un éxit franch.

No 's pot demanar mes.

Dirigeix la companyia l' Sr. Juárez, y 's fá conéixer favorablement la seva intervenció en l' escenari. Totas las obras estavan perfectament ensajadas y sigueren interpretadas ab notable ajust.

Com actor, el Sr. Juárez, ens sembla un artista con-

ciensut, cómic de bona lley y enemich acérrim de las xavacanadas.

Per la seva figura y la manera que té de interpretar els tipos, ens recorda á un actor catalá mort ja fá molt temps y que havia tingut á Barcelona merescuda fama: 'ns referim á n' en Gervasi Roca. La jovenalla de avuy no sabrá de quí 'ls parlo; en cambi 'ls que assistian al teatro vinticinch ó trenta anys enrera, recordarán si fan memoria, que no pot ser més exacta la semblansa.

El Sr. Videgain es també un actor de verdaderas facultats: se troba en els principis de sa carrera, y 's ha de posar en guardia contra l' amanerament. Ens va semblar

que hi tenia certa inclinació, y es de témer que las riallas del públich li acabin de donar l' empena.

El Sr. Miró es ja un artista conegut del públich d' *Eldorado*, y ell á la vegada coneixedor dels espectadors, y la proba n' es lo bé que 'ls hi sab buscar las pessis gollas.

Com á personal femení, apart de la veterana Antonia García, que será sempre una artista plena de gracia y de rumbo, 'ns ha presentat l' empresa com á novas la senyora Martí, que té molt bona figura y reuneix excelents condicions y la Sra. Eduarte, á la qual desitjém veure en papers de més empenyo que 'ls que va representar. De totes maneres, ellas dugas, junt ab la Pilar Martí, forman un bon terceto.

Los pícaros celos, lletra de Arniches y Fernández Shaw y música del mestre Jiménez, es una comedia que admetria fácilmente tres actes, pero que segons els cánons del género xich está condensada en un y alguns quadros.

Els autors a questa vegada han anat á beure en la font eterna de inspiracions del colossal Shakespeare. Diffícilment haurían escrit la seva producció si avants el gran dramaturch inglés no hagués escrit *Otelo*.

Han fet un *Otelo* cómich, y molt ben adaptat á la idiosincracia del poble de Madrid. Els personatjes son vius, oferint rasgos molt naturals y ben observats; palpita en el diálech una gracia de bona lley, y tots junts contribuixen al desarrollo de una acció á la vegada interessant y pintoresca.

El mestre Jiménez, per la seva part, s' ha lluhit en una série de pessas de música perfectament adequadas á las distintas situacions de l' obra. N' hi ha de molt garbosas com el cake-walk xulesch y de verdaderament intenses y que reproduixen ab felicitat las emocions internes de la situació á qu' están aplicadas. Dintre del género xich representan un verdader progrés, en el sentit de la serietat y del bon gust.

L' obra, com hem dit avants, va ser rebuda ab verdaader agrado, alcansant un éxit de primera, de aquells que duran temps en el cartell.

N. N. N.

Una visita á Barcelona per las festas de la Mercé

A la plassa del *Cinch d' oros*
(vulgo Vía Diagonal)
en previsió de las plujas,
dos artistas valencians,
han extés el seu *parayguas*,
un *parayguas* colossa!,
per aixoplugarhi á sota
á tot el forasterám,

¡Ché, redéu! aquests *chuferos*,
quin modo de cassar llarch!
¡Quin modo de fer la guitza
als periodistas locals,
privantlos de fé aquell *xisto*
tan bonich que fan cada any,
dihent que 'ls pobres pagesos
se 'n entornan ben *mullats*.

Llástima que 'l tal *parayguas*,
com tot, va acabarse tart,
y el vespre del gran *xubasco*
no va poderse estrenar!

Está 'l passeig de Gracia
molt ben il·luminat
ab camisetes Auer
y ab electricitat.
Els archs voltáichs del centro
están d' alló més bé
ab aquells flocs que semblan
senyals de tintoré.

Y ¿els tranvías? ¡Oh, els tranvías!
¡Quin adorno tan vistós!

Semblan gavias de canaris
d' una casa de senyós.

Escampats per la Plassa—de Catalunya,
hi veuréu armatostes—de guix y fusta,
Herba y llustrina,
y bestiolas dauradas
ab purpurina.

Al centro, una figura—sobre un alt plinto,
(que no sé si es la *Gloria*—ó la *Chelito*)
boy fa puntetas
sacsejant la marmita
de las monjetas.

Al vol li donan guardia—tots plens de trastos,
uns pals, per por de caure—donantse 'ls brassos.
Bons societaris
que 's fan de sa desgracia
tots solidaris.

Produheixen bon efecte—unas cassolas
que de gas al menys gastan—dos *naps* per hora.
Y unas graellas
per cóurehi, 'l gran Maura,
nostres costellas.

Tot plegat, no hi ha dupte—tindría vista
si arribés á acabarse—qualsevol día.
Trobo que hi falta
entre 'ls homes ilustres,
en Lluch, l' arcalde.

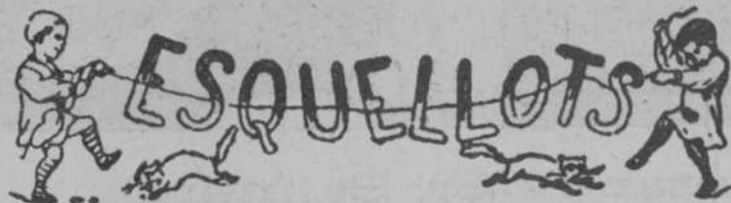
Y si estava 'l diumenje—tan endarrera
que van hasta las fustas—quedar de pedra,
diu l' autor del projecte—que ho va fé exprés
per fer badar més días—als forastés.

Molta gresca y molt soroll,
moltas festas y festassas,
y per entrá á tot arréu,
gratis... gratis la butxaca!

Un oncle *selvátich*—que jo tinch á casa,
vehí de La Selva,—d' ofici hortolá,
de totes las cosas—qu' ha vist per las festas
m' ha dit qu' es la Rambla—lo milló que hi há.
Aquellas filadas de pansa y xarel·lo
que reben las pedras—las plujas y el vent,
vol veure si arrelan—en totes las vinyas
y al poble empaltarlas—inmediatament.

Lo que m' ha fet mes gracia de las festas
ben aviat está dit:
La furtó de quitrá que fan las Ramblas,
sobre tot la del mitj.
El sarrell del carrer de la Petxina,
y uns cistells de *rahims*,
que aquells *franchutis*, constructors de *parras*
que son la mar de vius,
no sabent hont ficarlos per no pérdrels
els varen enquistar
per centros de guirnal·las á la Rambla,
y tothom va trobarlos molt bonichs.

PEP LLAUNÉ

Es de desitjar que 'l magnífich espectacle de unió,
disciplina y perseverancia en la professió de la idea
republicana de que han donat un exemple tan brillant
las masses populars de Barcelona, produheixi un efecte
saludable, sobre tot allá hont més han de produhirlo en bé
de tots, ó sigui entre 'ls regidors que representan las
sevas aspiracions dintre del Ajuntament.

Es precís que 'ls representants de un poble com el nostre,
que tantas consideracions se mereix, procurin col·locarse en la
tónica mateixa que aquest po-

NOTICIAS DEL CEL

24 de Setembre

«Al veure tal pastitxo,
la Verge va exclamá:
—¡No vull que á mí se 'm rifin!
¡Aygua va!»

ble tan admirablement y de una manera tan clara els marca.

¿Qué vol el poble? Qu' estiguin ben units com ho está ell.

¿Qué més desitja? Que siguin, avans que tot, republicans, com ell ho es.

¿Qué més ambiciona? Que sacrificin tot criteri particular, tota causa de vanitat personal, tot motiu de antipatia que pugaverhi entre ells, al bé de la ciutat y al prestigi del partit republicá. Qu' en administració, en política y en tot, obrin republicanismament.

Tot aixó pot consegürse ab sols ferse cárrech de

las circunstancias y posar en exercici la forsa de voluntat.

Que l' ambient que 's respira en aquella Casa, dominada per espay de tants anys pel caciquisme, es molt viciós y marejador, ho sabém de sobra.

Pero sabém que pot renovarse y sanejarse obrint de bat á bat las finestras y balconés, porque hi puguin penetrar las corrents de fora.

Las finestras y balconés de la casa, y las portas del cor y del enteniment dels elegits del poble.

El qual els elegí, no pera ser edils pel seu compte personal, sino pera serho cada hu y tots junts y cohesionats per compte y al servey del poble republicá de Barcelona.

Diumenge va ser xiulat l' arcalde Lluch en la plasa de Sant Jaume.

L' home s' havia proposat perdonar totas las multas als que faltessin á la Lley del Descans dominical.

Y, segons sembla, en Sánchez Guerra va enviarli un rapa-polvo.

Y un bon número de dependents, que 's consideran perjudicats, van dedicarli una xiulada estrepitosa.

Un número improvisat y de molt carácter que no figurava en el programa de las festas.

Un lector assíduu de LA ESQUELLA 'ns recorda l' compromís que varem contraure algún temps enrera d' ocuparnos del projectat Hospital de Sant Pau, segons els datos gráfichs que varen publicarse en *La Perdiu* del 26 de mars últim.

La molta abundancia de temas d' actualitat ens ha fet anar aplessant aquest assumpto. Pero prompte l' embestirém, per haver entrat, desde fa poch, en el torn de las qüestions de interés palpitant.

¡Si sapiguessin els mals-de-cap qu' está passant avuy la gloria més llegtima de la nostra terra, pel seu afany de construhir *Hopiteaux en Espagne!*

Una noticia que sembla inverossímil:

«El Ministre de la Gobernació ha fallat favorablement á Barcelona el plet qu' en reclamació de una enorme suma tenia interposat en aquell ministeri l' senyor García Farsa.»

Es aquesta una de las poquíssimas vegadas que la ciutat de Barcelona guanya un plet.

Per lo tant, la Pubilla haurá de dir:

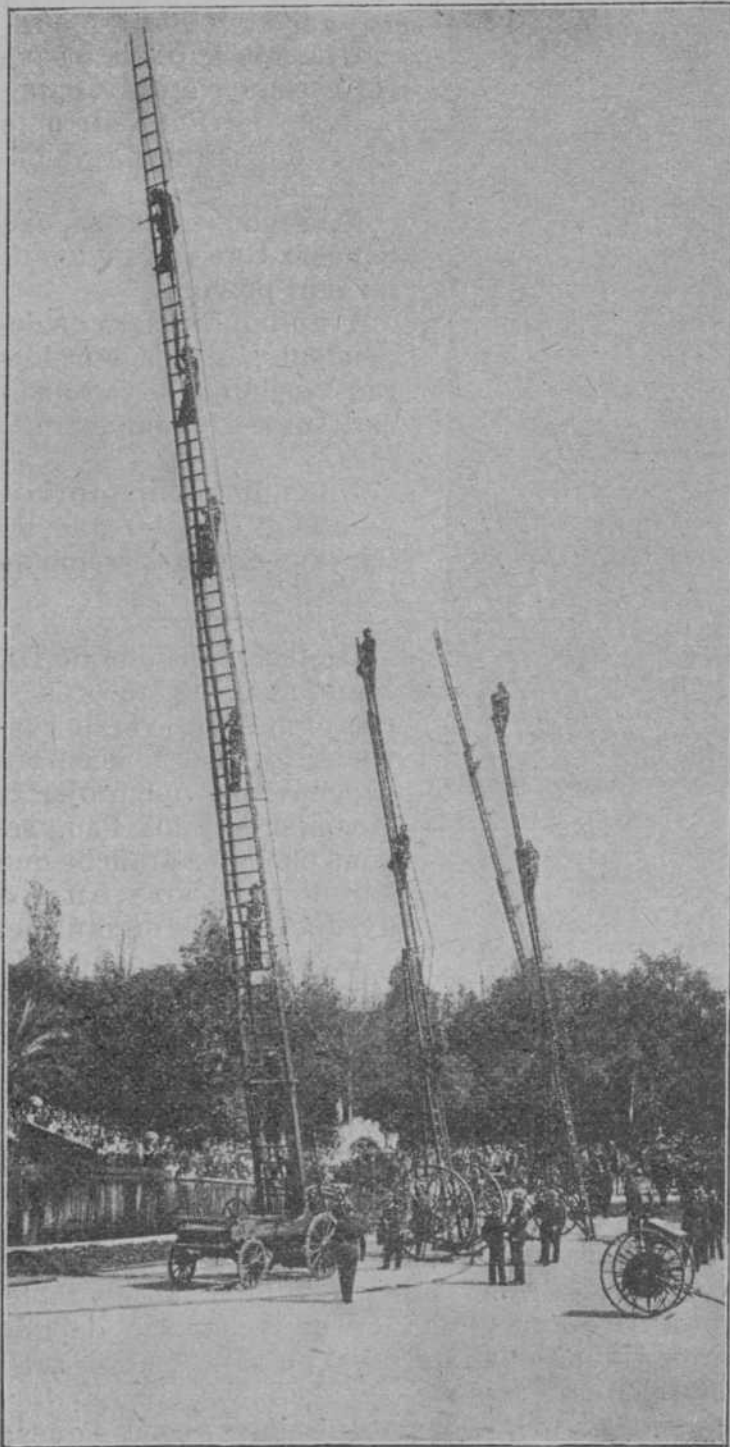

EL NÚMERO QUE HA FET MES SOROLL

La banda de gent petita
que s' ha armat en Zengotita.

ELS NOSTRES BOMBEROS

Exercicis al Parch ab l' escala Porta.

—Sr. Sánchez Guerra, porti aquí 'l nas. ¿No sab per qué? Vull encaixar.

Dimars, el propietari de LA ESQUELLA y 'ls redactors del periódich, junt ab las sevas senyoras y familia, van tenir l'honor de dinar en companyia de D. Nicolau Salmerón y 'l seu fil D. Pau.

La festa, d' un caràcter absolutament íntim, va celebrarse al Hotel d' Orient, que serví la taula de la manera irreprotxable y espléndida que acostuma á ferho.

¡Quín contrast!

El viatger que va venir á Barcelona durant el passat mes d' abril, no donava un pas que no sigués anunciat préviament en els periódichs. ¡Y quín aparato sempre que surtía!

Aixís hi havia filla d' Eva encuriosida que podia alabarse d' haverlo vist dotze, tretze y més vegadas.

***

En cambi el viatger qu'hem tingut aquests días no ho diu may ahont anirá. Allá ahont vá s'hi presenta de sopte y sense cap pompa, en un cotxe de lloguer y molts cops á peu. Li agrada passejar, passant confós entre la multitud.

Y ab tot, no pot donar un pas sense veure sombreros y gorras que 'l saludan, y mans solícitas que buscan la seva per encaixar.

¡Quín contrast!

Podría ser agassatjat com un rey, y prefereix que 'l considerin com un conciudadá, germá d' aspiracions ab la inmensa majoría del poble barceloní.

¡Ja ho veuen quíns días més hermosos hem tingut durant las festas!

A escepció del dissapte á la nit, que á lo millor y quan tothom estava desprevingut, va semblar que aboquessin desde 'l cel una inmensa galleda d' aygua, ha fet un temps hermosíssim, verdaderament impropri de las festas.

Hi ha que advertir que 'l dissapte al vespre, á l' hora del xáfeh, no 's feya cap acte de caràcter republicá.

***

Tots els actes republicans: la recepció de 'n Salmerón, la gira del Coll, el meeting del envelat, el

certámen infantil y 'ls demés, varen celebrarse ab un temps espléndit qu' enamorava.

Prénguinne acta 'ls perdigots.

Aixó vol dir senzillament que aquest dimoni de 'n Lerroux, no content de haver fet ali ab el govern de Madrit, está en connivencia ab els directores dels núvols del cel.

Y quan ell els demana que no plogui, no plou.

Del natural.

La policia aquests días vigilava molt.

Un tipo mal carat, farreny, ab tot l' ayre d' anarquista anava carrer de Corts amunt, entre la gentada que 's dirigia als toros. Sobre l' americana se li marcava un bulto arrodonit, verdaderament sospitós.

Un polissón el clissa y 'l detura.

Y no gosant posarli la má á sobre, li diu ab veu imperiosa:

—A ver; saque V. esa bomba.

Y 'l tipo, esgroguehit de moment per la sorpresa, pero posantse á riure al comprendre la que anava á tenir el polissón, se tragué 'l bulto rodó.

¿Y may dirían qu' era?

Un gros préssech que portava per berenar.

¿Cóm la patria no 's vesteix de dol?

D. Tancredo, l' home estàtua que aguanta impasible l' embestida dels toros, ha tingut un contratemps en la plassa de Pamplona.

Un banyut va volcarlo, va patejarlo, va omplirlo de llesiós, y lo qu' es més trist, va destrossarli completament la dentadura.

Qu' es com si li hagués donat la llicencia absoluta.

Si per donar gust á las dents treballava ¿qué 'n treurá de treballar haventse quedat sense dentadura?

Una impresió de *La Perdiu* sobre 'n Salmerón:

«Segóns els que l' han vist d' aprop y parlat ab el jefe republicá, aquést té l' aspecte d' home cansat y aburrit dels papers que li fan fer.»

Aixís fá 'ls seus retratos la Patúm de la Rambla de las Flors.

No pot ferhi més: ho té tot entelat.

Las potencias y 'l cristall de la máquina fotogrífica.

Al any de ser casats:

El marit:—¡Quína porquería! ¡Un cabell á la sopal!

La muller:—¡Vet aquí lo que sou els homes! Ara t' indigna un cabell meu, y quan festejavam me 'ls demanavas á metxóns pel guarda-pelos!

—¿Vols venir, amich Garí?

—Ahont?

—Al temple del diví art;
á escoltar cóm dona el «sí»,
el marit de la Guitart.

ANTOLÍ B. RIBOT

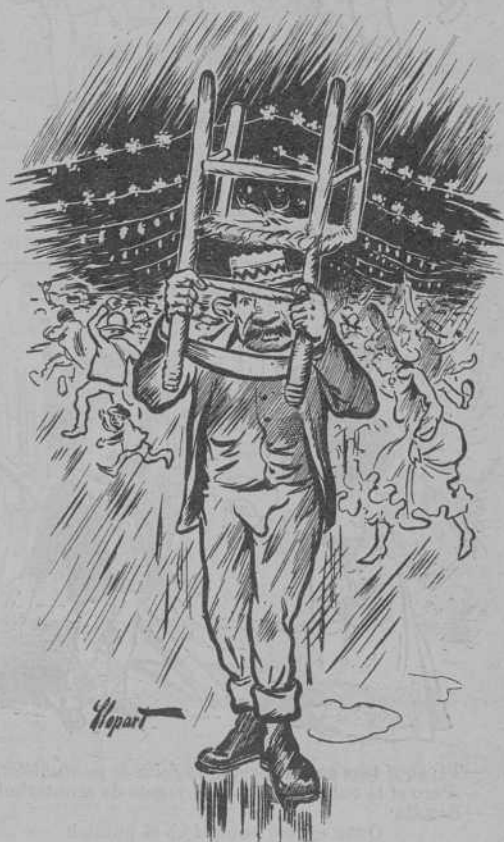
Un jeperut demaná
caritat á Don Martí

EL PARAYGUAS DEL PASSEIG DE GRACIA

—¡Bona idea!... Un á cada vinticinch passos n' haurían hagut de posar.

¡SÁLVESE QUIEN PUEDA!

—Ja ho havia dit *LA ESQUELLA* que aixó serían festes en remull...

y aquest al punt li va dí:
—Deu vos fassi bé, germá.

Lo noy d' en Peratonets
ahir deya á la Pepeta
que sense ser gens poeta
casi sempre fa sonets.
Y es cert; puig es tan tahuja
que sempre s' está dormint
mes son pare 'l veu sovint
y á despertar-lo s' en vá.
Y com fa 'ls sons petitets
puig sols dorm, una miqueta
per xó deya á la Pepeta
que sempre está fent sonets.

Francament, molt m' ha estranyat
qu' el nano Senyor Peret
anant molt brut y tacat
diguin qu' es un homenet.

CLARINET

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NUMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*E-na-mo-ra-di-ssa.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Pa-u-la.*
- 3.ª ENDAVINALLA.—*Fanal.*
- 4.ª TARGETA.—*La Pecadora.*
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—

RI	CAR	DO
CAR	ME	LO
DO	LO	RES
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Notas cómicas.*

XARADA

Una lletra es ma primera,
si vols també es animal,
ma dos-quarta es nom de dona

BARCELONA Y EN RAMONET

—Té: aquí tens aquest premi de falta-de-puntualitat.
—Pero si la culpa es dels encarregats de montar-ho!
—Escolta:

Quan un vol complir ab el públich
y veu escursá 'ls moments,
si no n' hi ha prou ab vint homes,
se n' hi posan quatre cents.

y ma primera-darrera,
fa servey á qui ven roba,
com també es un temps verbal.
—La prima-darrera tres,
es aucell que molt s' estima,
nom de dona es Tres-segona
com també lo Total ho es,
y per últim Tersa-prima,
es dona de molts diners.

ENRICH DOMÉNECH

ANAGRAMA

La Tot bufona,
com qu' es artista,
ja apubertada
sempre somnia
la pretendencia
d' un noy que pinta
quadros que 'm donan
bastantas missas.
Ella, modesta
no de per riure,
també dibuixa
bestias y ninas
que á cops de llápis
clava en un llibre
ó quan las camas
no li fan figa
la tot del quarto
tota empastifa.

J. COSTA POMÉS

TARJETA

CLARA S. SOLE

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas
el títul d' un drama catalá.

A. CARARACH

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 7.—Consonant.
- 1 6.—Nota musical.
- 6 5 6.—Els aucells ne tenen.
- 1 3 2 7.—En las flecas.
- 5 5 4 2 4.—Flor.
- 1 6 2 4 7 6.—En las flecas.
- 1 2 3 4 5 6 7.—Nom d' home.
- 6 7 1 3 2 6.—Objecte d' adorno.
- 5 5 3 2 3.—Animal volátil.
- 2 4 1 6.—Afió espanyola.
- 2 6 5.—Moneda.
- 5 6.—Nota musical.
- 1.—Consonant.

JOAN CATAU

CONVERSA

—Escolta Frederich.
—Digas Joanet.
—Desde qu' estich bo y no tinch tós, cada nit vaig á teatro; per lo tant, avuy si vols venir, te convido á Novedats.
—Sí; ¿y quina funció fán?
—La ópera que t' he dit.

F. JOANET

GEROGLÍFICH

BARATO

DEJU

I

JOSEPH GORINA ROCA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra nueva

CUENTOS

por José del Castillo
y Soriano

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

Nueva edición

En qué consiste la superioridad
DE

LOS ANGLO-SAJONES

POR

EDMUNDO DEMOLINS

Un tomo en 8.º, Ptas. 5

Novedad

LOCA POR RAZÓN DE ESTADO

La princesa Luisa de Bélgica

MEMORIAS INÉDITAS DEL CONDE MATTACHICH

(Obra prohibida y secuestrada en Austria)

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

COLECCION DIAMANTE (edición López)

TOMO 91

MANCHAS DE COLOR

POR

EDMUNDO DE AMICIS

Un tomo, Ptas. 0'50

RONDALLES

PER **MOSSEN JACINTO VERDAGUER**

Ptas. 3

Resumen Bibliográfico

SE FACILITA GRATIS

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA PLASSA DE CATALUNYA

VISTA GENERAL